

Asia: VN/501/2020

Lausuntopyyntö iäkkäiden henkilöiden palvelukokonaisuutta koskevan lainsäädännön uudistamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunnonantajan organisaatio

Muu

1. Sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisia asumispalveluja ovat tilapäinen asuminen, tuettu asuminen sekä nk. tavallinen palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen. Palveluasumisella tarkoitetaan (kunnan järjestämässä) palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Erona tehostetun ja tavallisen palveluasumisen välillä on, että tehostettu palveluasuminen sisältää ympärivuorokautiset palvelut. Voitaisiinko tavallisen palveluasumisen käsite mielestänne poistaa lainsäädännöstä?

Ei kantaa

2. Jos tavallisen palveluasumisen käsite poistetaan lainsäädännöstä, pitäisikö muutoksen koskea

Ei kantaa

3. Jos tavallinen palveluasuminen (kunnan järjestämässä palveluasunnossa) poistuisi palveluvalikosta, pitäisikö kunnan sosiaalitoimella olla velvollisuus joissakin tapauksissa järjestää asiakkaalle hoitoa ja huolenpitoa turvaavien palvelujen lisäksi myös asunto?

Ei kantaa

4. Jos tavallinen palveluasuminen jää lainsäädäntöön, pitäisikö omaishoidon tuesta annettua lakia muuttaa niin, että omaishoidon tukea voidaan myöntää myös tavallisen palveluasumisen asiakkaille?

Ei kantaa

5. Pitäisikö tehostettua palveluasumista ja muita asumis- ja palvelumuotoja voida toteuttaa samassa toimintayksikössä?

Ei kantaa

6. Voitaisiinko iäkkäiden henkilöiden asumisen monimuotoisuutta edistää muilla lain muutoksilla?

Ei kantaa

7. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 6, kuvatkaa, millaisilla muilla lainmuutoksilla asumisen monimuotoisuutta voitaisiin edistää.

-

8. Sosiaalihuoltolain 21 §:n 3 momentin mukaan palveluasumisen saannin edellytyksenä on, että henkilö tarvitsee soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostetun palveluasumisen saanti edellyttää lisäksi, että hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautinen. Pitäisikö laissa määritellä tehostetun palveluasumisen saannin edellytykset nykyistä tarkemmin?

Ei kantaa

9. Kotipalvelun sisältönä on sosiaalihuoltolain 19 §:n mukaan jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittaminen tai niissä avustaminen. Nämä toiminnot ovat: asuminen, hoito ja huolenpito, toimintakyvyn ylläpito, lasten hoito ja kasvatusta sekä asiointi. Luettelo ei ole tyhjentyvä. Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut ovat: aterian-, vaatehuolto- ja siivouspalvelut sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Pitäisikö kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut erottaa omaksi palvelumuodokseen?

Ei kantaa

10. Vastaavatko kotipalvelun ja tukipalvelujen käsite ja sisältö nykyisiä asiakkaiden tarpeita vai pitäisikö palvelujen nimikettä ja/tai niiden sisältöä muuttaa?

Ei kantaa

11. Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys (HE 4/2020 vp), jossa vanhuspalvelulakiin ehdotetaan säännöksiä tehostetun palveluasumisen henkilöstömitoituksesta. Pitäisikö myös kotihoidon henkilöstön määrästä säätää lain tasolla?

Ei kantaa

12. JOS vastasitte kyllä kysymykseen 11, kuvatkaa millä tavalla asiasta pitäisi säätää. Olisiko esimerkiksi Laatusuosituksessa hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2017–2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017:6) oleva suositus kotihoidon henkilöstön määräytymisestä toimiva tapa?

-

13. Tukeeko nykyinen vanhuspalvelulain säännös toimintayksikön johtamisesta (21 §) riittävästi johtamisen kehittämistä?

Ei kantaa

14. Mitä muuta haluatte tuoda esiin iäkkäiden henkilöiden palveluja koskevan lainsäädännön kehittämisestä?

Ikääntyneen väestön palveluihin liittyvän lainsäädännön kehittämisessä on ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukeminen on ymmärrettävä laajasti siten, että siihen kuuluu myös iäkkäiden henkilöiden kulttuuristen oikeuksien toteutuminen. Kulttuuristen oikeuksien toteutumisessa osana iäkkäiden henkilöiden palveluja tulee huomioida

iäkkäiden henkilöiden moninaisuus. Näin varmistetaan myös vähemmistöjen edustajille mahdollisimman turvallinen tapa osallistua kulttuuritoimintaan.

Kulttuurisilla oikeuksilla tarkoitetaan sitä, että jokaisella on oikeus osallistua taiteisiin ja kulttuuriin, kehittää itseään ja yhteisöään niiden avulla sekä mahdollisuus ilmaista itseään vapaasti. Kulttuuristen oikeuksien toteutuminen ei tarkoita vain jotain extraa silloin tällöin, vaan kulttuuriset oikeuksien toteutumisen tulee olla osa ikäihmisten arjen oman näköistä elämää riippumatta iästä, sairaudesta tai asuinpaikasta. Kulttuuristen oikeuksien toteutuminen on tärkeä osa ikääntyneen henkilön toimintakykyä ylläpitävää ja edistävää toimintaa sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluita. Kulttuurin ja taiteen hyödyistä on olemassa vahvaa tutkimusnäyttöä esimerkiksi aivoterveysten edistämisessä ja muistisairauksien ehkäisemisessä. Muistisairausten etenemistä voidaan myös hidastuttaa taiteen ja kulttuurin keinoin. Ikääntyneillä kulttuuriosallistumisen on lisäksi havaittu vähentävän riskiä masennuksen kehittymiseen.

Kulttuurihyvinvointipooli ei ota kantaa siihen, miten hoitajamitoituksen tai tukipalvelujen mitoituksen määrittäminen kannattaa toteuttaa, mutta nostaa esiin sen tavoitteen, että jatkossakin hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä, elämänlaatua ja itsenäistä suoriutumista tukevaa ja ylläpitävää kulttuuri- ja virkistystoimintaa esimerkiksi kulttuuritoimen ja vanhuspalvelujen yhteistyönä pystytään järjestämään suunnitelmallisesti ja arviomaan osana palvelusuunnitelmaa. Tähän liittyen esitämme huomionamme sen, että virikeohjaajien tai viriketoiminnan sijaan tulisi puhua kulttuuri-, virkistys- ja harrastustoiminnasta vastaavista ohjaajista. Viriketoiminnan käsite leimaa ja eriyttää tarpeettomasti ikääntyvien henkilöiden kulttuurisia tarpeita muusta väestöstä, jonka kohdalla puhutaan yleisesti harrastus-, vapaa-ajan tai kulttuuritoiminnasta.

Mäkisalo-Ropponen Merja
Kulttuurihyvinvointipooli

Rosenlöf Anna-Mari
Kulttuurihyvinvointipooli